

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ד' אלול תשע"ח | דף היומי בבלי: מנחות ה.
דף היומי בהלכה: מסעיף ו' עד סעיף ח'.
מוסר: נפוצות ישראל פרק ח' מ"ודע עוד" עד תחילת פרק ט'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק יג עד פרק טו.

הדף היומי בהלכה

האם מותר לסחוט לימון לתוך מאכל בשבת?

נסחט ונארז בבתי החרושת בפני עצמו, ולאחר מכן מערבים אותו במאכלים ובמשקאות - אסור לסחוט בפני עצמו לשם שתייה, אבל מותר לכתחילה לסחוט ישירות לתוך מאכל, כיון שבאופן זה אין איסור של 'מפרק' משקה מאוכל (ראה תקציר לאתמול).

[שו"ע שכ, ו, משנ"ב כב, וביה"ל ד"ה לסחוט]

פרי שאין דרך כלל לסחוט לצורך שתיית המיץ, אף אם הדרך לסחוט לצורך תיבול מאכלים וכדומה - מותר לסחוט בשבת אפילו לשם שתייה, ואף אם רגילים לסחוט לתוך משקה אחר, כגון במים מתוקים, כדי שיתן בו טעם - המנהג להקל ולסחוט בשבת.
אולם, אם הדרך לסחוט בפני עצמו, ורק לאחר מכן לערבו במשקה אחר - וכנהוג בימינו במיץ הלימון, שאינו משמש כמשקה בפני עצמו, ועם זאת הוא

הדף היומי בהלכה

האם מותר לסחוט אשכולית על גבי סוכר בשבת?

עצמו, אלא שמתמשים במעט ממנו כדי לתת טעם, ולכן, כנסחט ישירות אל הסוכר הריהו בטל מחשיבות המשקה שבו, ונחשב כמאכל; אבל מיץ אשכוליות משמש כמשקה בפני עצמו, ומטרת הסחיטה היא אפוא לשם שתיית המיץ, ולכן אינו מאבד מחשיבותו כמשקה על ידי סחיטתו לתוך סוכר.

[משנ"ב שכ, כב; ביאורים ומוספים דרשו, 24-25]

בהמשך לאמור: סחיטת לימון לתוך סוכר - נחשבת כסחיטה לתוך מאכל; אולם, אם הסחיטה נעשית על דעת לערב לאחר מכן את הסוכר עם המיץ במשקה אחר - נחלקו הפוסקים אם היא נחשבת כסחיטה לתוך מאכל. וסחיטת אשכולית לתוך סוכר - יש אומרים שאסורה אף כשאין בכוננתו לערב לאחר מכן את הסוכר במשקה.
והחילוק שבין לימון לאשכולית הוא - שמיץ הלימון אינו משמש כמשקה בפני

הדף היומי בהלכה

האם מותר לסחוט מלפפון כבוש ממי הכבישה?

והריהו 'מפרק' משקה ממאכל. ומותר לסחוט ירק כבוש כדי לייבשו, וכגון שבאופן זה הוא טעים יותר, וכדומה; משום שהוצאת מי כבישה מהירק כאשר המטרה היא להתקנת הירק לאכילה ולא לשימוש במים - אינה נדונה כפירוק משקה ממאכל.

[שו"ע שכ, ז, משנ"ב כג, כד, כט ו,ל, וביה"ל ד"ה ולרבנו]

כפי שלמדנו, סחיטת פירות אסורה משום איסור 'מפרק' משקה מתוך מאכל, שהוא 'תולדה' של מלאכת 'הדש'. ובדומה לכך, אסור לסחוט ירק כבוש, כגון מלפפון, הספוג במי הכבישה, כדי להשתמש במים בפני עצמם.
ונחלקו ראשונים: יש אומרים שאיסור הסחיטה מדרבנן; ויש אומרים שאיסור הסחיטה הוא מדאורייתא, וטעם האיסור, משום שעל מי הכבישה היה שם משקה בפני עצמו לפני הכבישה, וכשנבלעו בירק, לא בטל מהם שם משקה,

הרב מפוניבז' זצ"ל הקשה קושיא חזקה: אם דוד המלך ע"ה מבקש לשבת בבית ה' כל ימי חייו - איך הוא מסתפק אחר כך ב'לבקר בהיכלו'! "את התירוץ" - אמר הרב זצ"ל - "הבנתי בלונדון!..."

"איך יעלה על הדעת לשוחח עם החוקר מסידיני, כשיש לנו עשרים דקות בלבד לעיין בכתבי היד!"

התאושש יומיים ועכשיו הוא מחכה שיפתחו השערים. ואכן השערים נפתחו והזמינו אותנו פנימה. הספרן הניח על השולחן את אחד הכתבים שביקשתי, ועל השולחן האחר את הכתבים שביקש החוקר מאוסטריה. היינו אז כבר באמצע שיחה. החוקר הוא מהעיר סידני, ולי יש שם מכרים והוא מכיר אותם. התעניינתי בשלומם. מה מעשיהם? מה חדש אצלם? אבל, הרי לא יעלה על הדעת להמשיך בשיחה, יש לנו עשרים דקות בלבד! ועלינו לנצל אותן כדי להסתגל לכתב, לעיין, למצוא דבר חידוש, לדלות מרגליות. בעוד עשרים דקות יבוא הספרן ויקח את הכתבים, האוצר יגנו וההזדמנות הנדירה תחלוף. זו משמעות הבקשה 'לבקר בהיכלו'. אפילו שיושבים בבית ה' כל החיים, אנו מבקשים שנוזכר להתייחס ולייקר כל רגע כאילו הוא ביקור קצר ויקר ערך, הזדמנות שלא תחזור! כך צריכה להיות הרגשתנו, סיים הפונביז'ער רב, כשאנחנו יושבים מול הגמרא, ששעה זו לא תחזור וכל רגע ורגע הוא ביקור חדש. אפשר להוסיף ולומר זאת גם על חודש אלו, חודש הרחמים והסליחות, שכל רגע ורגע בו יקר לאין ערוך, ועת רצון הוא להתקרב לאבינו שבשמים. הבה ננצל את הרגעים הללו. כל תפילה ותפילה בימים אלו, כל לימוד תורה, שיעור תורה שאנו משתתפים בו, יקבלו אצלנו תוספת חיזוק בכמות ובאיכות, ונוזכר להתברך באלול נפלא ובשנה טובה!

הרב אברהם פוקס השבוע התחלנו לומר בסוף תפילת שחרית, ופעם נוספת לאחר מנחה או מעריב - איש איש כפי מנהג קהילתו - את מזמור כ"ז בתהילים 'לדוד ה' אורי וישעי'. פרק תהילים זה ילווה אותנו למשך חודש אלול עד אחרי החגים הבאים עלינו לטובה, שמוזכרים בו ברמז, וכן שאר פסוקים של עניני אמונה ביטחון ותפילה לה' שאמר דוד המלך. ההתבוננות בפרק תהילים זה יכולה לתת לנו משנה כח לעבודת ה'אלול' וחיווק בדברים הנצרכים לכך. אחד מן הפסוקים הוא בקשתו של דוד המלך לשבת בבית ה' כל ימי חייו ולחזות בנועם ה', כשלבסוף הוא מבקש: 'לבקר בהיכלו'. בספר הנפלא 'הגדת' מובאת קושיא שהקשה הרב מפוניבז' זצ"ל: אם דוד המלך רוצה להשתכן שם כל ימי חייו - איך הוא מסתפק אחר כך ב'לבקר בהיכלו'? את התירוץ, אמר הרב מפוניבז', הבנתי בלונדון. יש שם מוזיאון עם כתבי יד נדירים מימי רבותינו הראשונים, הם כמובן טמונים וספונים מכל משמר, ולא לכל אדם ניתנת הרשות לראותם ולא בכל עת. יש להירשם, להוכיח שאתה בעל ענין, רב או חוקר; לציין באיזה כתב יד אתה מעוניין לעיין, ורק אחרי כל זה, קובעים לך זמן, עשרים דקות בלבד! גם אני, מספר הרב כהנמן, ביקשתי לעיין בכתבי הראשונים. כשהלכתי לשם פגשתי חוקר שהגיע מאוסטריה. הוא טס עשרות שעות, הגיע בשבוע שעבר,

"הבחור ביקש מהרב אברמסקי ברכה שיזכה תמיד ללמוד בשקידה כמו עכשיו. אני זוכר שהם עמדו במזרח ואני עמדתי ממש בסוף האולם ליד ארון הספרים. הרב השיב לו באידיש, והדברים שהוא אמר הם ממש כמו דברים מהר סיני!..."

"רוצה ללמוד בשקידה כל החיים? תזכור תמיד רק כלל אחד..."

לו באידיש, ואני אתרגם מיד לשפה המדוברת, והדברים האלה שנאמר עכשיו בשמו הם ממש כדברים מהר סיני, וכך אמר הרב: "מהברכות שלי לא תוכלו ללמוד בשקידה. כל החיים תזכרו רק כלל אחד: ללמוד תמיד בלי הכנות. אתה מבין? ללמוד תמיד בלי הכנות. כן, זה תשובה על הכל. המפריע הכי גדול ללימוד זה ההכנות. צריך עוד משהו לסדר, רק עוד משהו אחד לסדר. רק עוד לגשת לבנק, ולגשת לזה ולגשת לזה, ולכן אמר הרב אברמסקי: רק זאת תזכרו תמיד, להתיישב תמיד וללמוד בלי הכנות, ואז תהיו תמיד שקדנים".

(נזיר היה שמואל)

"לפני הרבה שנים בעודינו ביישיבת סלבודקא", סיפר פעם הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל, "היה בחור אחד מאד חשוב שהיה שקדן גדול ומתמיד גדול. יום אחד אחרי התפילה הוא נגש להרב אברמסקי, היה זה באחד מן הימים שהרב אברמסקי היה נמצא ביישיבה, וסיפר לו שאתמול בערב הוא נהיה חתן. הרב אברמסקי בירך אותו כמובן בברכת מזל טוב, ואז הוא אמר להרב שהוא מבקש מהרב שיתן לו ברכה שהוא יוכל תמיד ללמוד בשקידה כמו עכשיו. "אגיד לכם איך זה היה. אני זוכר שהם עמדו במזרח ואני עמדתי ממש בסוף האולם, במערב היכל הישיבה ליד ארון הספרים, רק שאז השמיעה שלי היתה יותר טובה מהיום. היום נס שאני לא כל כך שומע... על כל פנים הרב השיב

הם היו עשרה עולמות שונים לחלוטין, כל אחד הביא עמו השקפת עולם מבית מדרש אחר. ויכוחים רבים התקיימו על כל עניין מהנהגת הישיבה, והמקום עמד על סף התפרקות

סיפורו של אדם אחד, הייכן ונעים הליכות,

שבתכונות נפשו זכה לקחת חלק באחד המפעלים הגדולים ביותר ששינו את פניה של אמריקה והפכו למקום תורה

אותו, שהמגמה החשובה ביותר שצריכה לעמוד לפניו היא האחדות, וכדאי לוותר על עניינים פעוטים, יחסית, כדי להשיג את המטרה המרוממת והנשגבה של יצירת ישיבה שהיא חטיבה אחת.

בזכותו - העיד המשגיח הצדיק רבי נתן וקטפוגל זצ"ל - לא רק שנמנעה התפרקות הישיבה, אלא שהיא גם הלכה והתפתחה יותר ויותר!

ועתה, שו בנפשכם את משמעות הדברים - ישיבת לייקווד גדלה עד כי הפכה לישיבה הגדולה ביותר באמריקה כיום. בוגרי הישיבה נעשו רבנים, ראשי ישיבות ומחנכים הפועלים בכל העולם כולו. סניפים של "בית מדרש גבוה" שבלייקווד נפתחו בערים מרובות, והחניכים בכל הסניפים מונים אלפים מרובים.

אי אפשר להעריך ולאמוד את התועלת העצומה שהגיעה על ידי ישיבה זו לעולם התורה והיהדות! וכל זאת - לזכותו יחשב! מה היה קורה בלעדיו? האם היתה הישיבה המפורקת באותה תקופה מעורערת מסוגלת להיבנות מחדש? אף בהתחשב בנחישותו ובכוחותיו של רבי אהרן קוטלר זצ"ל, אין ספק כי מוסד מתפרק מהווה מכה קשה לעומד בראשו.

יוצא, אפוא, שתכונותיו הנוחות של רבי ישראל ברגשטיין לא רק היו בעלות השפעה - אלא שינו, בפועל, את פני ההיסטוריה של יהדות אמריקה. חיוכו השקט הניב פרות וזכויות שאין להם סוף!

כדאי לזכור זאת בכל מצב של התפרצות 'מתח גבוה' - מסיים הכותב - הישאר שקט, רגוע ונינוח! אל תריב! יתכן שאתה עומד להפסיד בריבך, הרבה יותר ממה שאתה מסוגל להרוויח! רגיעה מולידה אחדות, וביכלתה להביא במשך הזמן תועלת מרובה. לעולם לא תוכל לדעת מראש, להיכן יובילו הדברים. לעולם לא תוכל לצפות שחיוך קטן יוכל לשנות את פני ההיסטוריה!

(אדרבה תן בליבנו)

תמים תהיה עם ה' אלקיך (דברים יח, ג)

אוריה פייסנית, הרגעת רוחות וויתור, נראים לעתים, מעשה מקומי וקטן, רק בטווח של שנים ניתן להיווכח עד כמה מכריעה השפעתם. בספר "שירת הלב" מתוארים חייו של הרב ישראל ברגשטיין זצ"ל. אדם אחד, הייכן ונעים הליכות, רגוע ושופע שלווה, שבתכונות נפשו זכה לקחת חלק באחד המפעלים הגדולים ביותר, ששינו את פניה של אמריקה והפכו למקום תורה.

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה הצליח הגאון הנודע רבי אהרן קוטלר זצ"ל להימלט על נפשו ולהגיע לארצות הברית. כבר באירופה יצא שמעו כגאון אדיר, עילוי מבריק, בעל יוזמה ומעוף מחשבה, ובעל נחישות אדירה לפעול ולעשות ככל שידרש עבור כלל ישראל, וכאשר נודע דבר בוואו, הזדרזו בני ישיבה ניו-יורקית אחת להציע לו את משרת ראש הישיבה.

הישיבה היתה קטנה במספר תלמידיה - עשרה בלבד, בכל זאת קבל רבי אהרן את ההצעה, כשהוא מתנה את הסכמתו בתנאי אחד, שכל בני הישיבה ישתכנו מחדש בעיירה לייקווד. הם קבלו עליהם את התנאי והפכו לתלמידיו. אלא, שלא הכל היה כל כך חלק ופשוט. מלבד ההסכמה על קבלתו לראש ישיבה ועל מעבר ללייקווד, לא הסכימו ביניהם אותם עשרה תלמידים בשום עניין כמעט. הם היו עשרה עולמות שונים לחלוטין, ולא השתוו הדעות ביניהם. כל אחד הביא עמו השקפת עולם מבית מדרש אחר, ויכוחים רבים התקיימו על כל עניין מהנהגת הישיבה. במצב הקיים לא היה שייך לתפקד בכלל, והמקום עמד על סף פיצוץ והתפרקות.

אחד מן הבחורים הללו היה ישראל ברגשטיין. בנועם הליכותיו ידע תמיד להרגיע את הרוחות. הוא השכיל להסתדר עם כולם והצליח ליצור אוריה שבה כל אחד יוכל לקבל את דעתו של השני. הוא טרח לדבר עם כל אחד ולשכנע

מי השמיד את תוכניות הטילים הסודיות של רפא"ל?

סקירה קצרה ותמציתית מפי עורך עלון 'לקראת שבת' הרב משה הרמן על התכנים המיוחדים שיופיעו בעלון השבוע אי"ה

סיפור מעניין במיוחד מופיע בגיליון, על אדם שעלה לתורה והבטיח "אלפיים ח"י"... המתפללים מחאו כפים בהתרגשות וכבר תכננו להוסיף לבית הכנסת עוד קומה, אבל ההתלהבות שככה משהתגלתה הטעות המשעשעת; זאת לצד מעשה מדהים שסיפר הגאון רבי שמחה הכהן קוק שליט"א רבה של רחובות, אותו שמע מאחד מבכירי הרופאים בבית החולים 'שערי צדק', על חולה אנוש שכבר הוכרז כנפטר, ולפתע התעורר לחיים וסיפר בזכות מה החליטו בית דין של מעלה להחזירו לעולם הזה.

ועוד בגיליון: מדוע נחפז הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין לברוח מאמריקה? מי השמיד את התוכניות הסודיות של רפא"ל? העולה ממרוקו שמצא עבודה דווקא בגלל אי ידיעתו קרא וכתוב, והאברך שגזר על עצמו גלות לחינם. נקרא גם על קורותיהן של 750 לירות מהגמ"ח של מרן הגר"ח קניבסקי; מדוע הפסיק מרן הסטיפלער זי"ע יום אחד לקחת סיגרויות מהרב הלפרין? ועל הרב שקיבל שוחד וערך סעודה גדולה.

כל זאת לצד פנינים, סיפורים, הלכות ודרשות נוספות ומשובבות לב על פרשת השבוע ועניני דיומא - חודש אלול והמסתעף.

השבוע, פרשת שופטים, מופיעות בגיליון כמה וכמה יריעות מאלפות אודות 'שופטי ישראל', גדולי הדור והנהגותיהם המופלאות. ביניהן: שיחה מיוחדת מהגה"צ רבי חיים מאיר הלוי וואזנר שליט"א על אביו מרן בעל ה'שבט הלוי' זצוק"ל, ובה הוא מספר בין השאר מדוע הופיע ה'בית ישראל' זי"ע בביתו רבע שעה לפני הזמן שנועד לביקורו; על התבטאותו של החזו"א לאחר ביקור במעונו: "הבית הזה מריח טהרה", ומה השיב על השאלה: "במה הארכת ימים?". נקרא גם על מידת הכרת הטוב המופלגת של מרן הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל, מדוע שתה פעם קפה עם חלב שהחמיץ, ובאיזו מאפיה הקפיד לקנות את החלות לשבת; ועל תגובתו של המשגיח הגה"צ רבי זיידל אפשטיין זצ"ל כאשר יהודי נכנס לביתו וביקש ללמד אותו ואת הרבנית כיצד מעשרים... נקרא מה היה בסופה של העסקה המעניינת שערך רבה של קובנא עם חוטבי העצים - שבע שעות של אמירת תהילים תמורת 50 רובלים ליום; על מחלק העיתונים שישב ואמר תהילים בביתו של רבי שלום שבדרון תמורת תשלום; ומה השיב הרב זווין זצ"ל רבה של תל אביב לפרנסי העיר שהתלוננו בפניו על "הקבצנים שמכערים את הנוף" - תשובה חדה ונוקבת אותה כבר ענה הגר"א בשעתו לראשי הקהל בוולנה שביקשו למנוע מקבצנים נודדים להיכנס אל העיר.

קיבלתי על עצמי ללמוד בביתי משנ"ב 'דרשו' עם ביאורים ומוספים, והנה גיליתי שיש לי סט מהמהדורה הראשונה, בעוד במהדורה החדשה נוספו עוד ביאורים ומוספים. האם מצד הקבלה אני מחויב ללמוד דווקא במהדורה החדשה?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

תשובה שמשעה שהאדם מקבל על עצמו ללמוד בקול הרב המורה וכל אשר יאמר אליו יעשה, כבר מעלים עליו כאלו קיים הכל. אמנם חשוב להיזהר כדי לא להכשל בעוון נדרים ח"ו, לומר על כל קבלה שיהא בלי נדר. ולגוף הנידון, כיון שבנוסח הקבלה קיבל ללמוד בביתו, נראה שהיה בדעתו ללמוד מתוך המשנה ברורה שבביתו. ויש לדמותו לנודר מפת סתם ובלבו חשב דווקא פת חייטים, שמבואר ב"ד סי' ר"י שנאסר רק בפת חייטים, אך יעור"ש חילוקים בזה ובט"ז ושו"ך. לכן יש לעשות התרת נדרים ולקבל על עצמו 'בלי נדר'.

שאלה: קיבלתי על עצמי כחיזוק בחודש אלול ללמוד בביתי משנה ברורה בהוצאת 'דרשו' שיש בה ביאורים ומוספים בתוספת הוראות הפוסקים האחרונים בדברים מעשיים שנתחדשו בימינו. והנה גיליתי שבביתו יש סט משנ"ב 'דרשו' מהדורה ראשונה, בעוד במהדורה החדשה נוספו עוד מוספים והוראות. האם מצד הקבלה שקיבלתי על עצמי אני מחויב ללמוד את המוספים וביאורים דווקא במהדורה החדשה?

תשובה: קבלה נפלאה היא ללמוד הלכה בצורה מקיפה עם הביאורים ומוספים של 'דרשו' כדי לדעת את המעשה אשר יעשו, וכבר כתב רבנו יונה בשערי

קנין חכמה - מסילת ישרים

הם מצאו את הסטייפלער סועד מלוה מלכה עם מעט חלה שנותרה משבת, זנב דג מלוח וכוס מים. חייך הגר"א יפהן ואמר: "אותו סטייפלער מלפני שלושים שנה, אותה גמרא, אותה סעודה דלה, אותה התמדה..."

כיצד הסביר הגר"י גלינסקי זצ"ל את הבקשה "הרחמן הוא ישלח ברכה מרובה בבית הזה"

גמרא, אותה סעודה דלה, אותה התמדה". אמר על כך רבי יעקב. כך נהגו הצדיקים, לא משנים ולא מחליפים. לא שואפים להרחיב ולשנות ולשפץ... הוא שאומרים אחר ברכת המזון: "הרחמן הוא ישלח ברכה מרובה - בבית הזה! אמנם ברכה מרובה, אבל בבית הזה. שלא תסתחרר עלינו דעתנו משפע הברכה ונרצה להחליף את הדיירה, ואפילו לא את "שולחן זה שאכלנו עליו", שאפילו ריהוט לא נרצה להחליף. (איש לרעהו מתוך 'רבי יעקב אומר')

כלל הדבר: כיון שכל עניני העולם אינם אלא סכנות עצומות איך לא ישובח מי שירצה לימלט מהם ומי שירבה להרחיק מהם (מסילת ישרים פרק יג)

כשבא הגה"צ רבי אברהם יפהן זצ"ל לארץ ישראל הלך עמו הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל במוצאי שבת לבקר בביתו של הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי, הסטייפלער זצ"ל. הם מצאו אותו באמצע סעודת מלוה מלכה ומה היתה סעודתו מעט חלה שנשארה משבת, זנב דג מלוח וכוס מים... חייך רבי אברהם ואמר: אותו הסטייפלער מלפני שלושים שנה (בנובהרדוק) ללא שום שינוי. אותה

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

כיצד אפשר לחשוש מבלי לחשוך?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

בהלכות הנלמדות היום בחפץ חיים (רכילות כלל ה' סעיפים ג-ד) חוזר רבנו על הכלל הנוגע גם לגבי איסור לשון הרע, שכאשר הרכילות שהאדם שמע נוגעת אליו למעשה על להבא, הותר לו לחוש לכך בלבד, אך לא להאמין ולקבל את הדברים בלבד - "ולכן צריך להיזהר מאוד כששמע שאחד דבר עליו או עשה לו כך וכך, או רוצה לעשות לו כך וכך, שלא להאמין בדבר רק בדרך חשש בעלמא, דהיינו לשמור עצמו ממנו, ולא בגדר ספק, דמעמידין לאדם בחזקת כשרות ומסתמא לא עשה לו רעה ולא גנבו..."

כיצד אפוא יוכל האדם להיזהר בדבר זה, שמצד אחד הותר לו לחשוש חשש בעלמא, ומצד שני עליו להיזהר שלא יעורר חשש זה אפילו ספק בלבד? בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים משו"ת תשובות ונהגות (יו"ד ח"א סימן תקנה), שהעצה לכך היא שילמד זכות כפי האפשר על השני, שאולי לא ראה